



МОНГОЛ УЛС
ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ХЭРЭГ ЭРХЛЭХ ГАЗАР

2017 он 06 дугаар
сарын 08 ны өдөр

Дугаар ... хөг / 925

Улаанбаатар-12
Утас: 260817
Факс: 976-11-310011

МОНГОЛ УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ДАРГА
М.ЭНХБОЛД ТАНАА

Ерөнхий сайдын мэдээллийн тухай

Монгол Улсын Ерөнхий сайд Ж.Эрдэнэбат Улсын Их Хурлын 2017 оны 6 дугаар сарын 9-ний өдрийн чуулганы нэгдсэн хуралдаанд эрчим хүчний салбарт хэрэгжүүлж байгаа бүтээн байгуулалт, хөрөнгө оруулалтын ажлын явцын талаар мэдээлэл хийх болсныг Танд үүгээр уламжилж байна.

Монгол Улсын сайд,
Засгийн газрын Хэрэг
эрхлэх газрын дарга



Ж.МӨНХБАТ

02/985

**ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЛБАРТ ХЭРЭГЖҮҮЛЖ БУЙ БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ,
ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН АЖЛЫН ЯВЦЫН ТАЛААР
УЛСЫН ИХ ХУРЛЫН ЧУУЛГАНЫ НЭГДСЭН ХУРАЛДААНД
МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙ САЙД Ж.ЭРДЭНЭБАТЫН
ХИЙХ МЭДЭЭЛЭЛ**

Монгол Улсын Их Хурлаас баталсан “Төрөөс эрчим хүчний талаар баримтлах бодлого”-ын баримт бичиг, “Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр”, “Эдийн засгийг сэргээх хөтөлбөр”, “Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг 2017 онд хөгжүүлэх үндсэн чиглэл”-ийг тус тус хэрэгжүүлэх, Монгол Улсын эрчим хүчний салбарын аюулгүй найдвартай байдал, эрчим хүчний өсөн нэмэгдэж буй хэрэглээг хангах хүрээнд эрчим хүчний салбарт хэрэгжиж буй төсөл, арга хэмжээнүүдийн явц болон салбарын өнөөгийн байдлын талаарх мэдээллийг бэлтгэн хүргүүлж байна.

НЭГ. ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЛБАРЫН ӨНӨӨГИЙН БАЙДАЛ:

Эрчим хүчний салбар 2016-2017 оны өвлийн их ачааллыг амжилттай давж, системийн нийт суурилагдсан хүчин чадлыг бүрэн ашиглаж, 2017 оны нэгдүгээр сарын 20-ны өдөр энэ өвлийн хамгийн өндөр ачааллыг авч ажилласан ба энэ өдөр нэгдсэн системийн нийт ачаалал 1177 МВт хүрснээс төвийн эрчим хүчний системийн оргил ачаалал 994 МВт хүрч ажиллажээ.

Монгол Улсын хэмжээнд 2016 онд 5802.4 сая кВт.цаг цахилгаан эрчим хүч, 8727.0 мян.Гкал дулааны эрчим хүч тус тус үйлдвэрлэж, 1419.1 сая кВт.цаг цахилгаан эрчим хүч импортоор авч, 33.9 сая кВт.цаг цахилгаан эрчим хүч экспортолсон байна. Энэ нь өмнөх онтой харьцуулбал цахилгаан эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн хэмжээ 3 хувиар, дулааны эрчим хүчний үйлдвэрлэл 4.5 хувиар тус тус өсчээ.

Нийт үйлдвэрлэсэн цахилгаан эрчим хүчний 95.8 хувийг дулааны цахилгаан станцаар, 1.5 хувийг усан цахилгаан станцаар, 2.7 хувийг нар, салхины эх үүсгүүрээр, 0.1 хувийг дизель станцаар үйлдвэрлэсэн байна.

Төвийн эрчим хүчний системд үйлдвэрлэл явуулж буй 5 дулааны цахилгаан станцын дүнгээр нийт үйлдвэрлэсэн эрчим хүчнийхээ 13.87 хувийг дотоод хэрэгцээндээ зарцуулж, 5431.3 мян.тонн нүүрс, 2350.7 тонн мазут түлсэн байна. Харин бусад дулааны цахилгаан станц, дулааны станцуудын хувьд 2016 онд 1022.6 мян.тонн нүүрс түлж, системийн хэмжээнд 6453.9 мян.тонн нүүрс зарцуулсан нь өмнөх онтой харьцуулахад 2.8 хувиар өссөн үзүүлэлттэй гарчээ.

Харин төвийн эрчим хүчний системийн цахилгаан дамжуулалт, түгээлтийн алдагдал 15.02 хувь болж, өмнөх оноос 0.05 нэгжээр, Дорнод бүсийн эрчим хүчний системийн дамжуулалт, түгээлтийн алдагдал 4.97 хувь болж өмнөх оноос 2.43 нэгжээр тус тус буурсан бол Баруун бүсийн эрчим хүчний системийн дамжуулалт, түгээлтийн алдагдал 26.7 хувь болж өмнөх оноос 1.4 нэгжээр, Алтай Улиастайн эрчим хүчний системийн дамжуулалт, түгээлтийн алдагдал 23.52 хувь болж өмнөх оноос 0.01 нэгжээр тус тус өсчээ.

Монгол Улсын хэмжээнд нийт 220 кВ-ын 1183 км, 110 кВ-ын 5606 км, 35 кВ-ын 9574 км, 15-0.22 кВ-ын 25364 км урттай цахилгаан дамжуулах шугам, 220-оос 6 кВ хүртэлх хүчдэлийн түвшинтэй 5466 дэд станцаар дамжуулан 606982 хэрэглэгчийг цахилгаан эрчим хүчээр хангаж байна. Харин улсын хэмжээнд 308878 дулааны эрчим хүчний хэрэглэгч байгаагийн 88.2 хувь буй 272458 хэрэглэгч нь Улаанбаатар хотод байна.

Эрчим хүчний тусгай зөвшөөрөл эзэмшигч нийт 31 компанийн дүнгээр 2016 онд 695.7 тэрбум төгрөгийн үйл ажиллагааны орлого олж, 695.8 тэрбум төгрөгийн зардал гарган, үндсэн үйл ажиллагаанаас 167.5 сая төгрөгийн алдагдалтай, санхүүгийн тайлан тэнцлийн дүнгээр 11.2 тэрбум төгрөгийн ашигтай ажиллаж, салбарын дүнгээр 201.4 тэрбум төгрөгийн татварыг улсын болон орон нутгийн төсөвт төвлөрүүлжээ.

Монгол Улсын хэмжээнд эрчим хүч хэрэглэгчдийн тоо сүүлийн жилүүдэд дунджаар 7-8 хувийн өсөлттэй байгаа бол дотоодын эрчим хүчний үйлдвэрлэлийн хэмжээ жилд дунджаар 3-4 хувийн өсөлттэй байна. Иймд эрчим хүчний өсөн нэмэгдэж буй хэрэглээг хангах, уул уурхай, хүнд үйлдвэрлэл, аж үйлдвэрийн цогцолборуудыг найдвартай эрчим хүчээр хангахад эхний ээлжид одоо ажиллаж буй дулааны цахилгаан станцуудыг өргөтгөн шинэчилж, цаашдаа бүс нутгуудад шинээр дулааны цахилгаан станц, систем хооронд холбосон өндөр хүчдэлийн шугамуудыг барих зайлшгүй нөхцөл байдал үүссэн байна.

ХОЁР. ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЛБАРЫН БҮТЭЭН БАЙГУУЛАЛТ, ХӨРӨНГӨ ОРУУЛАЛТЫН АЖЛЫН ЯВЦ:

Эрчим хүчний найдвартай хангамж, аюулгүй байдлыг хангах зорилтын хүрээнд тэргүүн ээлжид “Дулааны гуравдугаар цахилгаан станц”-ыг 250 МВт-аар, “Чойбалсангийн дулааны цахилгаан станц”-ыг 50 МВт-аар, “Дарханы дулааны цахилгаан станц”-ыг 35 МВт-аар, “Эрдэнэтийн дулааны цахилгаан станц”-ыг 35 МВт-аар тус тус нэмэгдүүлэхээр холбогдох шийдвэрүүдийг гаргаж, Тэлмэнгийн 100 МВт-ын дулааны цахилгаан станц, Багануурын 700 МВт-ын дулааны цахилгаан станц, Тавантолгойн 450 МВт-ын дулааны цахилгаан станц, Тэвшийн говийн цахилгаан станцуудыг тус тус барихаар төлөвлөн Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөр, Монгол Улсын эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд тусган зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч ажиллаж байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрт эрчим хүчний үнэ тарифыг тогтвортой байлгана гэж тусгасны дагуу одоо ажиллаж буй дулааны цахилгаан станцуудынхаа хүчин чадлыг нэмэгдүүлж, үйлдвэрлэлийн өртөг зардлыг бууруулах бодлогыг барин ажиллаж байна.

“Дулааны гуравдугаар цахилгаан станц”-ын суурилагдсан хүчин чадлыг 250 МВт-аар нэмэгдүүлэх төслийн талаар:

Төвийн эрчим хүчний системийн чадлын дутагдлыг нөхөх, Улаанбаатар хотын өсөн нэмэгдэж буй дулааны эрчим хүчний хэрэглээ, системийн найдвартай ажиллагааг хангах, импортын эрчим хүчний хэмжээг бууруулах зорилготой чухал төсөл юм.

Улаанбаатар хотын дулаан эрчим хүчний хэрэглээ жил бүр нэмэгдэж, шинээр орон сууцны томоохон хорооллууд баригдаж эх үүсвэрүүд чадлын дутагдалд орж нөөц чадалгүй болж дахин шинэ барилга байгууламжийг дулаанаар хангах боломжгүй болоод байна. Мөн өвлийн их ачааллын горимд станцууд нөөц тоноглолгүй ажиллаж системийн найдвартай ажиллагаа алдагдаж буй тул яаралтай энэхүү төслийг хэрэгжүүлэх шаардлага тулгарсан. Түүнчлэн ОХУ-аас хагас жил тутамд импортын эрчим хүчний үнээ нэмж, салбарын санхүү, эдийн засгийн байдал, үнэ тарифын бодлогод хүндрэл учруулж байна.

Тус станцын суурилагдсан хүчин чадлыг 250 МВт-аар нэмэгдүүлэх төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулан Эрчим хүчний яамны Шинжлэх ухаан техникийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлэн батлуулж, Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 8 дугаар сарын 24-ний өдрийн хуралдаанаар төсөл хэрэгжүүлэх талаар хэлэлцүүлэн “Эрчим хүчний салбарын найдвартай ажиллагааг хангах талаар авах арга хэмжээний тухай” 57 дугаар тогтоол, тус станцын өргөтгөлийг эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгөөр барьж байгуулахаар Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 180 дугаар тогтоол тус тус гарсан. Төслийн нийт өртөг 350.0 сая ам.доллар, төсөл хэрэгжих хугацаа 3 жил гэж тогтоосон.

Энэхүү төсөл хэрэгжсэнээр дулаан цахилгааны суурилагдсан хүчин чадал нэмэгдэж, төвийн эрчим хүчний систем чадлын дутагдлаас богино хугацаанд бага зардлаар гарах ба шинээр дэд бүтэц барих шаардлагагүй тул зардал хэмнэж, хугацаа хожино гэж үзэж байна.

Мөн Улаанбаатар хотын төв, 40, 50, 220 мянгат, 5 дугаар хороолол, Бага тойруу, Дүнжингарав, Төв цэнгэлдэх хүрээлэн, 120 мянгат, Үндэсний цэцэрлэгт хүрээлэн, Оргил рашаан сувилал, Зайсан, Яармаг орчмын албан байгууллага, айл өрхийн дулаан хангамж сайжирч, шинээр 25000-30000 айлын орон сууцыг дулааны эрчим хүчээр хангах боломж бүрдэнэ.

Шинэчлэлийг хийснээр станцын суурилагдсан хүчин чадлыг дулаанаар 1.6 дахин, цахилгаанаар 2.0 дахин нэмэгдүүлж, дулааны эрчим хүчний өөрийн өртөг 20 хувиар, цахилгаан эрчим хүчний өөрийн өртөг 21.8 хувиар тус тус бууруулах боломжтой.

Станцын өргөтгөлийн төслийн барилга угсралтын ажлыг 2017 онд эхлүүлж, эхний ээлжийг 2019 оны сүүлийн хагас жилд дуусган үйлдвэрлэл явуулахаар төлөвлөж байна. Төслийг урт хугацаат зээлээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа бөгөөд үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа эхлэхэд компани үндсэн зээл, зээлийн хүүгээ хуваарийн дагуу төлж, жилдээ улсын төсөвт 500.0 гаруй сая төгрөгийн орлогын албан татварыг төлнө гэж тооцоолсон.

Эрчим хүчний сайдын 2016 оны 119 дүгээр тушаалаар станцын өргөтгөлийн ажлын даалгавар боловсруулах ажлын хэсгийг байгуулж, ажлын хэсэг ажиллан станцын өргөтгөлийн ажлын даалгаврыг боловсруулан батлуулсан. Төслийн гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулахаар 2017 оны 3 дугаар сарын 06-ны өдөр нээлттэй тендер зарлаж, 3 дугаар сарын 20-ны өдөр хүлээн авч үнэлгээг хийж дуусган тендерт оролцогч компаниудад мэдэгдэл хүргүүлээд байна.

“Чойбалсангийн дулааны цахилгаан станц”-ын суурилагдсан хүчин чадлыг 50 МВт-аар нэмэгдүүлэх төслийн талаар:

Дорнод бүсийн эрчим хүчний системийн чадлын дутагдлыг нөхөх, Дорнод, Сүхбаатар аймгуудын цахилгаан хангамжийг найдвартай болгох, Мардай, Тамсаг, Төмөртэйн зэрэг томоохон орд газруудын эрчим хүчний хангамжийг бүрэн шийдвэрлэхэд чухал ач холбогдолтой юм.

Чойбалсангийн дулааны цахилгаан станц нь анх 1969 онд 12 МВт хүчин чадалтайгаар ашиглалтад орж, 1980 онд 24 МВт-ын өргөтгөл хийж, 36 МВт-ын суурилагдсан хүчин чадалтай болж бие даан тасралтгүй 46 жил үйл ажиллагаа явуулж байна.

Тус бүс нутагт цахилгаан эрчим хүчний хэрэглээ сүүлийн жилүүдэд эрс нэмэгдэж, станц өвлийн оргил ачааллын үед чадлын дутагдалд орж хязгаарлалт хийх, зуны бага ачааллын үед ч нөөц тоноглолгүй ажиллаж байгаа зэрэг нь цаашид өсөн нэмэгдэх эрчим хүчний хэрэглээг хангах боломжгүй байгааг харуулж байна. Иймд одоо ажиллаж байгаа станцын суурилагдсан хүчин чадлыг 50 МВт-аар нэмэгдүүлж өргөтгөл хийхээр төлөвлөн төслийн ажлыг эхлүүлсэн.

Төслийн техник, эдийн засгийн үндэслэлийг боловсруулан Эрчим хүчний яамны Шинжлэх ухаан техникийн зөвлөлийн хурлаар хэлэлцүүлэн батлуулан Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 8 дугаар сарын 24-ний өдрийн хуралдаанаар төсөл хэрэгжүүлэх талаар хэлэлцүүлэн “Эрчим хүчний салбарын найдвартай ажиллагааг хангах талаар авах арга хэмжээний тухай” 57 дугаар тогтоол, тус станцын өргөтгөлийг эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгөөр барьж байгуулахаар Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 180 дугаар тогтоол тус тус гарсан. Төслийн нийт өртөг 90 сая ам.доллар, төсөл хэрэгжих хугацаа 2 жил гэж тогтоосон.

Станцын өргөтгөлийн төслийн барилга угсралтын ажлыг 2017 онд эхлүүлж 2019 оны эхний хагас жилд багтаан дуусган үйлдвэрлэл явуулахаар төлөвлөж байна. Төслийг урт хугацаат зээлээр хэрэгжүүлэхээр төлөвлөж байгаа бөгөөд үйлдвэрлэлийн үйл ажиллагаа эхлэхэд компани үндсэн зээл, зээлийн хүүгээ хуваарийн дагуу төлж, жилдээ улсын төсөвт 200.0 орчим сая төгрөгийн орлогын албан татварыг төлнө гэж тооцоолж байна. Төсөл хэрэгжсэнээр орон нутагт шинээр 30-50 ажлын байр нэмэгдэнэ гэсэн урьдчилсан тооцоог гаргасан.

Эрчим хүчний сайдын 2016 оны 119 дүгээр тушаалаар станцын өргөтгөлийн ажлын даалгавар боловсруулах ажлын хэсгийг байгуулан, ажлын хэсэг ажиллан станцын өргөтгөлийн ажлын даалгаврыг боловсруулан батлуулсан.

Гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах үнэлгээний хороог Төрийн нарийн бичгийн даргын 2017 оны 19 дүгээр тушаалаар байгуулсан. Гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах тендерийг 2017 оны 1 дүгээр сарын 26-ны өдөр тендер зарлаж, 3 дугаар сарын 19-ний өдөр хүлээн авч үнэлгээ хийж байна.

“Дарханы дулааны цахилгаан станц”-ыг 35 МВт-аар, “Эрдэнэтийн дулааны цахилгаан станц”-ыг 35 МВт-аар тус тус суурилагдсан хүчин чадлыг нэмэгдүүлэх төслийн талаар:

Дарханы дулааны цахилгаан станцын суурилагдсан хүчин чадлыг 35 МВт-аар нэмэгдүүлэх төслийг 2011 оноос эхлүүлсэн бөгөөд төслийн санхүүжүүлэгчээр ХБНГУ-ын Сэргээн босголтын зээлийн банк ажиллаж, 10.5 сая еврогийн зээл олгохоор гэрээ хэлэлцээр хийгдсэн. Мөн Монголын талаас төсөл хэрэгжүүлэхэд 2.85 сая евро буюу тухайн үеийн ханшаар 5.0 тэрбум төгрөгийг зарцуулсан. Төслийн гүйцэтгэгчээр ОХУ-ын АСЕН компани 2011-2016 он хүртэл ажиллаж гэрээний хугацаанд төслийн ажил бүрэн дуусаагүй тул гэрээ цуцлагдсан. Төслийн ажлыг үргэлжлүүлэн дуусгаж хийх гүйцэтгэгчийг шинээр сонгож, гэрээний хэлцэл хийгдэж байна.

Төслийн гүйцэтгэгчтэй гэрээ байгуулснаар төслийн ажил үргэлжлэх бөгөөд 2018 онд багтаан төслийг бүрэн дуусгахаар төлөвлөж байна.

“Эрдэнэтийн дулааны цахилгаан станц”-ын суурилагдсан хүчин чадлыг 35 МВт-аар нэмэгдүүлэх төсөлд БНХАУ-ын хөнгөлөлттэй зээлээс 51.2 сая ам долларыг зарцуулахаар төлөвлөж гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулж 2017 оны 1 дүгээр сарын 17-ны өдөр гэрээ байгуулсан. Төслийн гүйцэтгэгчээр БНХАУ-ын Хунан Индустриал экюпмент инсталашн компани шалгарсан. Одоо төслийн зээлийн гэрээний тусгайлсан хэлэлцээрийг хийж байна. Төслийн ажлыг 2017 онд эхлүүлж, 2018 онд дуусган ашиглалтад оруулахаар төлөвлөж байна.

Дархан, Эрдэнэтийн дулааны цахилгаан станцуудын суурилагдсан хүчин чадлыг нэмэгдүүлснээр төвийн эрчим хүчний системийн найдвартай ажиллагаа дээшилж, станцын үйлдвэрлэлийн өртөг буурч, ОХУ-аас импортоор авах цахилгаан эрчим хүчний хэмжээ багасна.

Тэлмэнгийн дулааны цахилгаан станцын талаар:

Хөвсгөл аймгийн Цэцэрлэг сумын нутагт Могойн голын нүүрсний уурхайг түшиглэн 60 МВт-ын хүчин чадалтай цахилгаан станц барихаар “Шинэ Азия групп” компани төлөвлөж байгаль орчны нарийвчилсан үнэлгээ, хөрсний нарийвчилсан судалгаа хийсэн. Энэхүү судалгаагаар станц барихаар тогтоосон газар нь цэвдэг ихтэй, газар хөдлөлийн өндөр магадлалтай бүсэд оршдог зэрэг геотехникийн хүндрэлтэй нөхцөлөөс шалтгаалж дулааны цахилгаан станцыг Могойн голын уурхайгаас 70 км-т орших Завхан аймгийн Тэлмэн сумын нутагт барьж байгуулахаар шийдвэрлэн Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 2 дугаар сарын 09-ний өдрийн 40 дүгээр тогтоол, мөн Концессын гэрээ байгуулах тухай Монгол Улсын Засгийн газрын 2011 оны 4 дүгээр сарын 11-ний өдрийн 127 дугаар тогтоол тус тус гарсны дагуу 2011 оны 5 дугаар сарын 11-ний өдөр “Концессын гэрээ”-г байгуулж, 2013 онд энэхүү гэрээг Эдийн засаг хөгжлийн яамтай дахин шинэчлэн байгуулсан. Дээрхи гэрээний урьдчилсан нөхцөл хангагдаагүй тул 2016 онд уг нөхцөлийн хэрэгжих хугацааг 2017 оны 12 дугаар сар хүртэл сунгасан байна.

Эрдэс баялаг, эрчим хүчний яам /хуучин нэрээр/-ны Шинжлэх ухаан, технологийн зөвлөлийн хурлаар 2011 оны 3 дугаар сарын 07-ны өдөр Завхан аймгийн Тэлмэн суманд барих 60 МВт-ын дулааны цахилгаан станцын анхны ТЭЗҮ-г

хэлэлцэн баталж, 2014 онд хүчин чадлыг 100 МВт болгон өөрчилж Эрчим хүчний яамны Шинжлэх ухаан, технологийн зөвлөлийн хурлаар шинэчлэн батлуулсан байна. Байр зүйн зураглалын ажлыг “Эрдэнэ сүрвэй” ХХК-аар 2011 оны 6 дугаар сард 1000 га талбайг хамруулан гүйцэтгүүлсэн. Археологийн судалгааг ШУА-ийн Археологийн хүрээлэнгээр 2011 оны 9 дүгээр сард хийж дүгнэлт гаргуулсан.

Байгаль орчинд нөлөөлөх байдлын нарийвчилсан үнэлгээг “Экоговь” ХХК-аар хийлгэж Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамны 2012 оны 5 дугаар сарын 21-нийн өдрийн хуралдаанаар хэлэлцүүлэн батлуулсан. Газар ашиглах болон ус ашиглах гэрээг Завхан аймгийн Тэлмэн сумын Газрын албатай 2011 оны 6 дугаар сард байгуулсан.

Нүүрс ханган нийлүүлэх гэрээг “Могойн гол” ХК, “Хургатай хайрхан” ХХК-тай 2012 онд байгуулсан. Цахилгаан эрчим хүч худалдах, худалдан авах гэрээг “АУЭХС” ТӨХК, “ЦДҮС” ТӨХК-тай 2012 онд байгуулж, 2016 онд “ДҮТ” ХХК-тай шинэчлэн байгуулсан. Эрчим хүчний барилга байгууламж барих тусгай зөвшөөрлийг Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос 2012 онд авч, 2016 онд сунгуулсан.

Концесс олгогч, концесс эзэмшигч, хөрөнгө оруулагч нарын хооронд байгуулах Хөрөнгө оруулалтын гурвалсан гэрээг байгуулахаар хөрөнгө оруулагч талтай 2012 оны 3 дугаар сараас эхлэн хэлэлцээр хийж байгаа бөгөөд төслийн хөрөнгө оруулагчаар Хонконгод бүртгэлтэй Blue Ocean Corporate Services Limited компани ажиллахаар болж, “Тэлмэнгийн дулааны цахилгаан станц” хэмээх гадаадын хөрөнгө оруулалт бүхий охин компанийг 2016 оны 8 дугаар сард хамтран байгуулсан байна.

Монгол Улсын Хөгжлийн банкны төлөөлөгчид 2017 оны 2 дугаар сард БНХАУ-д зочилж төслийн хөрөнгө оруулагч Blue Ocean Corporate Services Limited компани, зээлийн даатгагч SINOSURE корпораци, хөрөнгө оруулалтын зуучлагч Хятадын үйлдвэр худалдааны банк (ICBC), барилгын ажлын гүйцэтгэгч SEPCO корпораци болон Шинэ Азия группийн албаны хүмүүстэй ажил хэргийн уулзалтыг хийсэн.

Энэхүү уулзалтын үр дүнд төслийн хөрөнгө оруулагч Blue Ocean Corporate Services Limited компани төслийн баталгаа, даатгалын зардлыг гаргахаар, Монгол Улсын Хөгжлийн банк зээлийн баталгаа гаргахаар тус тус шийдвэрлэсэн тул ойрын хугацаанд төслийн санхүүжилтийн хаалтын гэрээнд гарын үсэг зурах нөхцөл бүрдэж байна.

Багануурын цахилгаан станцын талаар:

Багануурын нүүрсний уурхайг түшиглэн том чадлын цахилгаан станц барих төслийг хэрэгжүүлж эхлэхээр 1989 оноос судалгааны ажлууд хийгдэж байсан. Төвийн бүс, дорнод бүс, говийн бүсийн цахилгаан хангамжийн найдвартай ажиллагааг хангах, өсөн нэмэгдэж буй хэрэглээг хаах эх үүсвэрийг бий болгох ажлын хүрээнд тус уурхай дээр 700 МВт-ын цахилгаан станц барихаар шийдвэрлэн холбогдох гэрээ хэлэлцээр хийгдэж ажлаа эхлүүлээд байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2015 оны 88 дугаар тогтоолоор олгосон эрхийн дагуу 2015 оны 04 дүгээр сарын 01-ны өдөр Хөрөнгө оруулалтын газар болон

“Багануур Пауэр” ХХК-ийн хооронд “БАРИХ-АШИГЛАХ-ШИЛЖҮҮЛЭХ” нөхцөлтэйгээр энэхүү цахилгаан станцын концессийн гэрээг байгуулсан.

Монгол Улсын Засгийн газар, “Багануур Пауэр” ХХК-ийн хооронд байгуулсан концессийн гэрээний хэрэгжилтийг хангах, барилга угсралтын ажлын гүйцэтгэлд техник хяналт хийх, төслийн ажлыг шуурхай хэрэгжүүлэх зорилгоор 2017 оны 03 дугаар сарын 09-ний өдрийн Эрчим хүчний сайдын 35 дугаар тушаалаар “Багануурын цахилгаан станц” төсөл хэрэгжүүлэх нэгжийн удирдагч, төслийн багийг томилж төслийн үйл ажиллагааг амжилттай хэрэгжүүлэн ажиллаж байна.

Тус цахилгаан станц нь 700 МВт-ын суурилагдсан хүчин чадалтай бөгөөд жилдээ дунджаар 4,679.5 сая кВт.цаг цахилгаан эрчим хүч үйлдвэрлэж сүлжээнд нийлүүлэх боломжтой бөгөөд төслийн нийт хөрөнгө оруулалт 938.5 сая ам.доллар байхаар тооцсон. Энэхүү төсөл амжилттай хэрэгжсэнээр 300 гаруй байнгын ажлын байр шинээр бий болно.

БНХАУ-ын Бээжин хотноо 2017 оны 05 дугаар сарын 13-ны өдөр зохион байгуулагдсан бүс ба зам уулзалтын хүрээнд эрчим хүчний сайд П.Ганхүү БНХАУ-ын Цөмийн эрчим хүчний бүтээн байгуулалтын компанийн захирал болон ТУЗ-ын даргатай Багануурын цахилгаан станцын төслийн өнөөгийн явц байдлын талаар уулзалт хийсэн. Энэхүү уулзалтаар станцын ТЭЗҮ-д тусгасан зуухны технологийг хувьсах зарцуулалттай загвараар шинэлэн Эрчим хүчний яаманд хүргүүлэх, Монгол Улсын төвийн эрчим хүчний системд зэрэгцээ ажиллах боломжоор хангахаар тус тус тохирсон. ТЭЗҮ-д орсон өөрчлөлтийн дагуу “Цахилгаан эрчим хүч худалдах, худалдан авах гэрээ”-нд нэмэлт хийж, Сангийн яамнаас Хятадын даатгалын корпорацид албан бичиг хүргэгдсэнээр санхүүжилт хэвийн явагдахаар тохиролцсон. Мөн Багануурын уурхайд шинэчлэл хийх, үйлдвэрлэсэн эрчим хүчийг дамжуулах шугам, дэд станц барихад шаардлагат хөрөнгө оруулалтын эх үүсвэрийг олох тал дээр хамтран ажиллах санал хүргүүлсэн.

Тэвшийн говийн цахилгаан станцын талаар:

Дундговь аймгийн Сайнцагаан сумын нутагт байрлах “Могол Энержи” компанид Ашигт малтмалын газраас олгосон ашигт малтмалын ашиглалтын MV-016854 тоот тусгай зөвшөөрөл бүхий Тэвшийн говийн нүүрсний уурхайг түшиглэн Тэвшийн говийн 600 МВт-ын чадалтай цахилгаан станцыг “Могол Пауэр” ХХК барихаар тусгай зөвшөөрлийг Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос 2014 онд авсан.

Эдийн засгийн хөгжлийн яам/хуучин нэрээр/-аас 2014 онд концессын зүйлийн сонгон шалгаруулалт явуулж “Могол Пауэр” ХХК-г шалгаруулж гэрээний хэлцэлд урьсан. Засгийн газрын 2017 оны 3 дугаар сарын 29-ний өдрийн “Концессын гэрээ байгуулах зөвшөөрөл олгох тухай” 103 дугаар тогтоолын дагуу Үндэсний хөгжлийн газартай гэрээг байгуулсан.

Тус станцын цахилгаан эрчим хүч худалдах эхлэлийн тарифыг Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос 6.7 цент гэж тогтоосны дагуу “ДҮТ” ХХК-тай гэрээний хэлцэл хийж эхлээд байна.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2017 оны 3 дугаар сарын 29-ны өдрийн 103 дугаар тогтоолоор “Дундговь аймгийн Сайнцагаан сумын нутаг Тэвшийн говийн цахилгаан станц” төслийн концессын гэрээг “барих-өмчлөх-ашиглах” төрлөөр “Могоул пауэр” ХХК-тай байгуулах эрхийг Үндэсний хөгжлийн газарт олгосон.

Цэций салхин станцын талаар:

Өмнөговь аймгийн Цогтцэций сумын нутагт “Клин Энержи Ази” ХХК-ийн хэрэгжүүлж буй 50 МВт-ын “Цэций” салхин цахилгаан станцын төсөл нь нийт 128 сая ам.долларын хөрөнгө оруулалтаар хийж гүйцэтгэж байгаа бөгөөд 2017 оны 3 дугаар улиралд багтаан ашиглалтад оруулахаар төлөвлөн барилга угсралтын ажил хийгдэж байна. Тус станц ашиглалтад орсноор жилдээ 201.0 сая кВт.цаг хүртэл эрчим хүчийг Төвийн эрчим хүчний системд нийлүүлэхээр төлөвлөжээ.

Монгол Улсын хэмжээнд ашиглалтад орж буй хоёр дахь салхин станц бөгөөд энэхүү станц нь 100,000 айл өрхийг цэвэр эрчим хүчээр хангаж, жилд ойролцоогоор 120,000 тонн нүүрс, 1.5 сая тонн цэвэр ус хэмнэж, 180,000 тонн нүүрс хүчлийн хий агаар мандалд ялгаруулахаас сэргийлж байгаагаараа ихээхэн онцлог ач холбогдолтой цэвэр эрчим хүчний төсөл юм.

Тус салхин станцын барилга угсралтын ажлын явц нь өнөөдрийн байдлаар 60 гаруй хувьтай байна. Одоогоор дараахь ажлууд хийгдсэн. Үүнд:

Төслийн талбар луу нэвтрэх 4.7 км зам, газар шорооны ажил бүрэн дуусч, салхин турбины суурийн цамхагуудыг суурилуулж, салхин паркийн дэд станцын удирдлагын барилгын ажил хийгдэж дуусч, салхин паркийн барилга угсралтын ажил үргэлжилж байна. Тус бүр 2 МВт-ын хүчин чадалтай, 80 метр өндөр цамхаг, тус бүр нь 54 метр урттай 3 далбаа бүхий нийт 25 ширхэг дэлхийн хэмжээнд хамгийн орчин үеийн шилдэг дэвшилтэт технологиор үйлдвэрлэгдсэн салхин цахилгаан үүсгүүрүүдийг суурилуулах ажлыг гүйцэтгэж байна.

Мөн үйлдвэрлэсэн эрчим хүчийг дамжуулах 32 км урттай 110 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, салхин сэнснүүдийн үйлдвэрлэсэн эрчим хүчийг дамжуулах зориулалттай 18 км урттай газар доогуурх 35 кВ-ын кабелийн сүлжээ угсралтын ажил графикийн дагуу явагдаж байна.

Эрчим хүчний зохицуулах хорооноос эрчим хүч үйлдвэрлэх тусгай зөвшөөрлийг 2017 оны 6 дугаар сард “Клин Энержи Ази” ХХК-нд олгохоор төлөвлөж байна.

10 аймгийн төвийн дулаан хангамжийн системийн шинэчлэлтийн төслийн талаар:

Монгол Улсын 2014 оны төсвийн тухай хуулиар Архангай, Баянхонгор, Говь-Алтай, Дундговь, Завхан, Өвөрхангай, Төв, Хэнтий аймгийн төвд дулааны станц, дулааны шугам сүлжээ шинээр барихаар нийт 160,0 тэрбум төгрөгийг төсөвт тусгаж, үүнээс 24,0 тэрбум төгрөгийг /1 аймагт 3 тэрбум төгрөг/ 2014 онд санхүүжүүлэхээр баталсан.

Дээр дурдсан 8 аймаг болон Говьсүмбэр аймгийн төвд төсөл, арга хэмжээг төр, хувийн хэвшлийн түншлэлийн хүрээнд хэрэгжүүлэх тухай Монгол Улсын Засгийн газрын 2014 оны 29, 42 дугаар тогтоол батлагдсан.

Тогтоолын хэрэгжилтийг хангах ажлын хүрээнд Эрчим хүчний яам төсөл хэрэгжүүлэх 8 компанийг сонгон шалгаруулж, хөрөнгө оруулах–барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэх-ашиглах нөхцөлөөр Хамтын ажиллагааны гэрээ байгуулсан.

Хөрөнгө оруулагч компаниуд гэрээний дагуу судалгаа тооцоо хийх, холбогдох зөвшөөрөл, техникийн нөхцөл авах, техник, эдийн засгийн үндэслэл, зураг төсөл боловсруулах, тодотгох, газрын асуудлыг шийдвэрлэх, ус, нүүрс хангамж, газар ашиглах зэрэг дагалдах гэрээ байгуулах, эх үүсвэр барих, барилгын ажлыг эхлүүлэх тусгай зөвшөөрөл авах, тоног төхөөрөмжийн сонголт хийх зэрэг төслийг хэрэгжүүлэх бэлтгэл ажлыг хангаж, барилга угсралтын ажлыг эхлүүлж амжаагүй байтал төсвийн тухай хуульд нэмэлт, өөрчлөлт орж 2014 оны санхүүжилт хасагдсан.

Төсөв, санхүүгийн хүндрэлээс шалтгаалан 2015 онд энэхүү арга хэмжээнд хөрөнгө төсөвлөгдөөгүй тул хөрөнгө оруулалтыг шийдвэрлэх зорилгоор Архангай, Баянхонгор, Говь-Алтай, Говьсүмбэр, Дундговь, Завхан, Өвөрхангай, Төв, Хэнтий Сүхбаатар, Хэнтий 10 аймгийн төвд дулааны станц, дулааны шугам сүлжээ барих төслийг БНСУ-ын зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх тухай Засгийн газрын 2015 оны 459 дүгээр тогтоол батлагдаж, 2016 оны 5 дугаар сард хоёр улсын Сангийн яам хооронд Харилцан ойлголцлын санамж бичиг байгуулагдсан. 2016 оны эхнээс манай холбогдох яамд зээл олгох банк болох БНСУ-ын “Экспорт импорт” банкны төлөөлөгчидтэй хамтран ажиллаж төслийн талаар ерөнхий мэдээллүүдийг өгсөн.

10 аймгийн төвд дулааны станц, дулааны шугам сүлжээ барих төслийн өмнөх хэлэлцээрүүдийг яаралтай үргэлжлүүлж, БНСУ-ын талаас хөнгөлөлттэй зээл олгох асуудлыг түргэвчлүүлэх арга хэмжээ авч байна. Дээрхи төслүүдийн техник, эдийн засгийн үндэслэлүүдийг батлуулан, холбогдох материалын хамт БНСУ-ын талд хүргүүлсэн. 2017 оны 7 дугаар сард БНСУ-ын ЭКЗИМ банкны шинжээчид ирж Монголд ажиллана.

Энэхүү төсөл хэрэгжсэнээр орон нутагт шинээр баригдаж буй орон сууцны хорооллуудын дулаан хангамжийг бүрэн шийдвэрлэж, аймгийн төвүүдийн агаарын бохирдлыг бууруулах боломж бүрдэнэ.

Бүс нутгийн эрчим хүчний хангамжийг найдваржуулах, систем хоорондыг холбосон дамжуулах чадал өндөр цахилгаан дамжуулах шугамаар холбож, эрчим хүчний нэгдсэн систем байгуулах зорилгоор “Улаанбаатар-Мандалговь”, “Улаанбаатар-Багануур”, “Багануур-Чойр”, “Чойр дэд станц”, “Оюутолгой-Цагаансуварга”, “Хөшөөт-Үенч”-ийн цахилгаан дамжуулах шугамуудыг барихаар төлөвлөн шаардлагатай арга хэмжээг авч байна.

Оюутолгой-Цагаансуваргын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцын талаар:

Төрийн болон орон нутгийн өмчийн концессын зүйлийн жагсаалт батлах тухай Засгийн газрын 2013 оны 317 дугаар тогтоол болон 2015 оны 87 дугаар тогтоолын

дагуу Оюутолгой-Цагаансуваргийн 220 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц барих төслийн барилга угсралтын ажлыг “Барих-шилжүүлэх” нөхцлөөр “МАК” компанитай “Шууд гэрээ” байгуулах концессын гэрээний төслийг бэлтгэж 2016 оны 11 дүгээр сарын 16-ны өдрийн Засгийн газрын хуралдаанаар хэлэлцүүлж дэмжүүлсэн. Төслийн нийт төсөвт өртөг 32.2 сая ам доллар бөгөөд үүний 23.4 сая ам.доллар нь барилга угсралтын ажилд, 8.8 сая ам.доллар нь зээлийн хүүгийн зардалд зарцуулагдахаар тооцсон байна.

Монгол Улсын Засгийн газар, Япон улсын Засгийн газар хооронд “Нүүрстөрөгч багатай хөгжлийн түншлэл” тогтоох тухай санамж бичигт Байгаль орчин, ногоон хөгжлийн сайд С.Оюун болон Япон улсын онц бөгөөд бүрэн эрхт элчин сайд Такенори Шимизу нар 2013 оны 01 дүгээр сарын 08-ны өдөр гарын үсэг зурсан.

Монгол Улсын Ерөнхий Сайдын Япон улсад хийсэн албан ёсны айлчлалын хүрээнд Эрчим хүчний яам болон Япон Улсын Эдийн засаг, худалдаа аж үйлдвэрийн яамны харъяа Шинэ эрчим хүч, технологийн хөгжлийн байгууллага хооронд “Оюутолгой-Цагаансуваргийн 220 кВ-ын 2 хэлхээт цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын 1 хэлхээнд үр ашигтай, алдагдал багатай утас ашиглаж үзүүлэх төсөл” хэрэгжүүлэх санамж бичигт гарын үсэг зурсан.

Энэхүү санамж бичгийн хүрээнд Эрчим хүчний яам, Япон улсын Хитачи компанийн байгаль орчинд ээлтэй, үр ашигтай, дэвшилтэт шинэ технологи болох алдагдал багатай дамжуулах утсыг нэвтрүүлэх талаар хамтарсан судалгаа хийсний үндсэн дээрх цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын 1 хэлхээнд цахилгаан эрчим хүчний алдагдал багатай утас ашиглах юм.

Оюутолгой-Цагаансуваргын 220 кВ-ын 2 хэлхээт 159.5 км цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц барих техникийн нөхцөл, зургийн даалгаврыг Эрчим хүчний яамнаас гаргаж өгсөн бөгөөд зураг төслийг мэргэжлийн байгууллагаар хийлгэн улсын экспертизээр батлуулж, эрчим хүчний салбарт олон жил барилга угсралтын ажил гүйцэтгэж буй дараах компаниудаар хийлгүүлэхээр ажил гүйцэтгэх гэрээ байгуулан ажиллаж байна. Үүнд:

1. “Эрчим хүчний барилга угсралтын трест” ХХК-иар 42.9 км урт цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын барилга угсралтын ажил;
2. “Эрчмийн Ундраа” ХХК-иар 35.9 км шугам, 220/22 кВ-ын 2*75 МВА чадалтай дэд станцын барилга угсралтын ажил;
3. “Илч Хангай” ХХК-иар 48.3 км урттай шугамын барилга угсралт;
4. “Багануур Энерги” ХХК-иар 32.3 км урттай шугамын ажлуудыг тус тус гүйцэтгүүлж байна.

Өнөөдрийн байдлаар барилга угсралтын ажил 90%-тай үргэлжилж байна. Цахилгаан дамжуулах шугамын угсралтын ажил бүрэн дуусч, дэд станцын угсралтын ажил 85%-тай байна. Барилга угсралтын ажлыг 2017 оны 6 дугаар сард багтаан дуусган ашиглалтад оруулахаар төлөвлөж байна.

Энэхүү шугамын ажил дууссанаар Дорноговь аймгийн Мандах, Хатанбулаг сумдыг төвлөрсөн эрчим хүчний системээс эрчим хүчээр хангах төдийгүй тус бүс

нутагт үйл ажиллагаа явуулж буй уул уурхай болон барилгын материалын үйлдвэрүүдийг найдвартай эрчим хүчээр хангах нөхцөл бүрдэж байна.

Багануур-Чойрын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцын талаар:

Зүүн өмнөд бүсийн эрчим хүчний хэрэглээ сүүлийн жилүүдэд нэмэгдэж байгаа бөгөөд бидэнд ирүүлснээр захиалгаар 2020 он хүртэл Дорноговийн аж үйлдвэрийн цогцолбор 75 МВт, Замын-Үүдийн чөлөөт бүс 39 МВт, Говьсүмбэрийн цементийн үйлдвэр 60-80 МВт тус тус нэмэгдэхээр байна. Тус бүс нутгийн цахилгаан эрчим хүчний хэрэглээг ердийн өсөлтөөр тооцвол 2020 он хүртэл 90-100 МВт байхаар байгаа бол улс орны эдийн засаг хурдацтай өсч, уул уурхай, аж үйлдвэрийн томоохон төслүүд төлөвлөсөн хугацаандаа эхэлнэ гэж өөдрөгөөр тооцвол 300-400 МВт-аар нэмэгдэхээр байна.

Багануур-Чойрын өндөр хүчдэлийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугамын барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэх олон улсын нээлттэй тендер зарлаж сонгон шалгаруулалт явуулсан ба Багануур-Чойрын ЦДАШ дээр “Бодь интернейшнл” ХХК шаардлага хангасан материал ирүүлсэн ба гэрээний хэлэлцээр эхлээгүй байна. Багануур-Улаанбаатар ЦДАШ дээр шаардлага хангасан материал ирүүлээгүй байна. Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 12 дугаар 07-ны өдрийн ээлжит хуралдаанаар Багануур-Чойрын 220 кВ-ын 178 км ЦДАШ, Багануур дэд станцын өргөтгөлийг өөрийн хөрөнгө оруулалтаар хийж хэрэгжүүлэх холбогдох хууль тогтоомжийн дагуу шалгаруулж гэрээ байгуулж ажиллахаар дэмжигдсэн.

Цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцын барилга угсралтын ажлыг эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгөөр барьж байгуулахаар Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 180 дугаар тогтоол гарсан.

Гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах үнэлгээний хороог Эрчим хүчний яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2017 оны 21 дүгээр тушаалаар байгуулсан. Гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах тендерийг 2017 оны 1 дүгээр сарын 26-ны өдөр зарласан. Материалаа 3 дугаар сарын 31-ны өдөр хүлээн авсан. Үнэлгээ хийгдэж дууссан бөгөөд оролцогч компаниудад мэдэгдэл хүргүүлсэн.

Нийт төсөвт өртөг – 81.2 тэрбум төгрөг.

Чойр дэд станцын талаар:

Чойр 220/110/35/10/6 кВ-ын дэд станцын өргөтгөлийн ажилд 25,0 тэрбум төгрөг шаардлагатай байсан боловч 2013 оны төсвийн хуулиар 9,0 тэрбум төгрөг батлагдсан тул төсвийн тодотголоор үлдэгдэл санхүүжилтийг шийдвэрлүүлэх хүсэлтийг 2013 оны 07 дугаар сарын 03-ны өдөр Эдийн засаг, хөгжлийн яам /хуучин нэрээр/-нд хүргүүлсэн. 2013 оны төсвийн тодотголоор уг төсөл, арга хэмжээний хөрөнгө оруулалт хасагдсан тул дэд станцын өргөтгөлд шаардагдах хөрөнгийг эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгээр шийдвэрлүүлэх тухай асуудлыг Засгийн газрын 2013.08.30-ны өдрийн ээлжит хуралдаанд танилцуулж, хэлэлцүүлэхэд Концессын хуулийн дагуу хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлэсэн. Концессын зүйлийн жагсаалтад тусгагдсаны дагуу барих-шилжүүлэх

нөхцөлтэйгээр барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэх гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах бэлтгэл ажлыг хангасан.

220/110 кВ-ын өргөтгөлийн зураг хийгдсэн боловч 35/10/6 кВ-ын шинэчлэлтийн зураг хийгдээгүй байгаа тул сонгон шалгаруулалтыг "Түлхүүр гардуулах" нөхцлөөр уралдаант шалгаруулалтыг зарласан. Уралдаант шалгаруулалтад оролцогчдын саналыг 2014.08.20-ний авч, хамтарсан ажлын хэсэг техникийн болон санхүүгийн саналыг үнэлсэн. Нийт 4 оролцогчийн материалыг эрэмбэлж жагсаалт гаргаснаас БНХАУ-ын Sanbian Sci-tech ХХК хамгийн өндөр оноо авч шалгарсан.

Эрчим хүчний сайдын 2015.05.04-ний өдрийн А/43 дугаар тушаалаар "Чойр дэд станцын өргөтгөл, шинэчлэлт" төслийн гэрээний нөхцөлийн талаар хэлэлцээ хийх үүрэг бүхий ажлын хэсгийг байгуулсан. Хөрөнгө оруулалтын газартай хамтран Сангийн яаманд төслийн улсын төсвөөс эргэн төлөлтийн урьдчилсан хуваарийг хийж хүргүүлсэн боловч төсөвт тусгах боломжгүй гэсэн хариу ирүүлсэн.

БНХАУ-ын Sanbian Sci-tech ХХК-тай Концессийн гэрээний хэлцэл хийж байх явцад тус компани шаардлага хангаагүй тул дараагийн компани болох "Монхорус интернейшл" ХХК-д мэдэгдэл хүргүүлсэн ч Засгийн газрын баталгаа нэхсэн тул татгалзсан.

3 дахь компани болох "Алтай Трест" ХХК-тай хэлэлцээр хийх санал хүргүүлж гэрээ байгуулах ажлыг эхлүүлсэн.

Чойр дэд станцын өргөтгөлийн барилга угсралтын ажлыг эргэн төлөгдөх нөхцөлтэйгөөр барьж байгуулахаар Монгол Улсын Засгийн газрын 2016 оны 180 дугаар тогтоол гарсан.

Өмнө хийгдсэн концессын гэрээний хэлцлийг үргэлжлүүлэх саналыг Үндэсний хөгжлийн газарт хүргүүлсэн. Концесст шалгарсан компанитай гэрээний хэлэлцээр хийж, гэрээ байгуулсан.

Төслийн нийт төсөвт өртөг - 31.7 сая ам доллар.

Улаанбаатар-Мандалговийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцын талаар:

Өмнөд бүсийн өсөн нэмэгдэж буй цахилгаан эрчим хүчний хэрэглээ, бүс хоорондын найдвартай ажиллагаа, стратегийн томоохон орд газруудыг цахилгаан эрчим хүчээр найдвартай хангах зорилгоор 220 кВ-ын Улаанбаатар-Мандалговийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц барихаар төлөвлөн холбогдох шийдвэрийг гаргасан.

Энэхүү төслийг хэрэгжүүлснээр Монгол Улсын нийгэм, эдийн засагт үнэтэй хувь нэмэр оруулах томоохон ашигт малтмалын орд газрууд болох Тавантолгой, Оюутолгой болон Цагаансуваргийн орд газрыг төвийн эрчим хүчний системээс хангах, мөн Тавантолгойн цахилгаан станц ашиглалтад орсон нөхцөлд 2 талын эх үүсвэртэй бүс хоорондыг холбосон чухал ач холбогдолтой агаарын шугам болох юм.

Монгол Улсын Засгийн газрын 2015 оны 11 дүгээр сарын 23-ны өдрийн 458 дугаар тогтоолоор Улаанбаатар-Мандалговийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцыг барих төслийг БНХАУ-ын Экспорт-Импорт банкны нэг тэрбум ам.долларын зээлийн ерөнхий хэлэлцээрийн хүрээнд хэрэгжүүлэхээр баталсан.

Ерөнхий хэлэлцээрийн дагуу БНХАУ-ын Засгийн газраас Монгол улсад олгож буй 1.0 тэрбум ам.долларын экспортын хөнгөлөлттэй зээлийн хөрөнгөөр хэрэгжүүлэх “Улаанбаатар-Мандалговь цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц барих” төслийн сонгон шалгаруулалтад China Gezhouba Group International Engineering Co.,Ltd, TBEA Co.,Ltd болон China CAMC Engineering Co.,Ltd компаниудыг оролцуулахыг БНХАУ-аас Монгол Улсад суугаа Элчин сайдын яамнаас Сангийн яаманд санал хүргүүлсэн.

Үүний дагуу гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах ажлын хэсэг Эрчим хүчний яамны Төрийн нарийн бичгийн даргын 2016 оны 05 дугаар сарын 10-ны өдрийн 120 дугаар тушаалаар байгуулагдаж, сонгон шалгаруулалтыг зохих хууль, журмын дагуу явуулж “ТВЕА” компанийг шалгаруулсан ба барилга угсралтын ажил гүйцэтгэх гэрээний хэлэлцээр хийх ажлын хэсэг байгуулагдаж 2016 оны 07 дугаар сарын 05-ны өдөр гэрээ байгуулсан болно.

“АСЕМ”-ийн дээд хэмжээний 11 дэх уулзалтын үеэр 2016 оны 07 дугаар сарын 14-ны өдөр Эрчим хүчний яамны Төрийн нарийн бичгийн дарга болон “ТВЕА” компанийн ТУЗ-ын дарга нар тус төслийн барилга угсралтын ажлыг гүйцэтгэх гэрээг ёсчлон гарын үсэг зурсан.

Байгаль орчин, аялал жуулчлалын яамнаас тус төслийн байгаль орчны ерөнхий үнэлгээний тайланг дэмжсэн талаарх албан бичиг ирүүлсэн бөгөөд 2016 оны 10 дугаар сарын 07-ны өдрийн в/2552 тоот албан бичгээр зохих журмын дагуу БНХАУ-ын ЭКЗИМ банкинд хүргүүлэх тухай Сангийн яаманд хүсэлтийг хүргүүлсэн.

БНХАУ-ын ЭКЗИМ банк, Сангийн яамны хооронд санхүүжилтийн тусгайлсан гэрээ байгуулсан бөгөөд энэхүү гэрээгээр нийт санхүүжилтийн 95 хувийг ЭКЗИМ банк, 5 хувийг Монголын тал гаргахаар шийдвэрлэсэн. 2017 оны 6 дугаар сард багтаан ажлыг эхлүүлэхээр төлөвлөж байна.

Төслийн нийт төсөвт өртөг – 120.0 сая ам.доллар /266.1 тэрбум төгрөг./

Улаанбаатар-Багануурын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцын талаар:

Монгол Улсын Засгийн газрын 2013 оны 317 дугаар тогтоолоор “Төрийн өмчийн концессын зүйлийн жагсаалт”-д Багануур-Улаанбаатарын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцыг концессын гэрээгээр барихаар анх баталсан.

Түүнчлэн Засгийн газрын 2015 оны 8 дугаар сарын 17-ны өдрийн 333 дугаар тогтоолоор батлагдсан төрийн өмчийн концессын зүйлийн жагсаалтад “Багануур-Улаанбаатарын өндөр хүчдлийн цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станц барих төсөл”-ийг зураг төсөл боловсруулах-барих-шилжүүлэх нөхцлөөр нэмж тусгасан.

Дээрхи шийдвэрүүдийн дагуу Үндэсний хөгжлийн газар дээр тус төслийг концессын гэрээгээр хийх гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах, гэрээний хэлцлийг хийх ажлын хэсэг байгуулагдахаар төлөвлөж байна.

Ховд аймгийн Хөшөөтийн уурхайгаас-Үенч сум хүртэлх цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцын талаар:

Ховд аймгийн Булган, Үенч, Алтай сумд нь БНХАУ-аас Тайкешкин боомтоор дамжин 35 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамаар холбогдон цахилгаан эрчим хүч өндөр үнээр импортоор худалдан авдаг бөгөөд жилд дунджаар 5.0 сая кВт.цаг цахилгаан эрчим хүч хэрэглэдэг.

Тус 3 сум нь БНХАУ-аас 1 кВт.цаг цахилгаан эрчим хүчийг 0.65 юань буюу 234 төгрөгөөр худалдан авч байгаа бөгөөд жилд 1.17 тэрбум төгрөгийг цахилгаан эрчим хүчний төлбөрт төлдөг.

Иймээс дээрхи 3 сумдыг болон хилийн боомтыг хямд үнэтэй цахилгаан эрчим хүчээр хангах зайлшгүй шаардлага тулгарсныг судлан үзэж Ховд аймгийн Хөшөөтийн уурхайн 35 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугамаас 230 км 35 кВ-ын цахилгаан дамжуулах агаарын шугам татан Үенч сумыг холбохоор төлөвлөн холбогдох тооцоог хийсэн.

Барилга угсралтын ажлын хөрөнгө оруулалтын урьдчилсан тооцоогоор 13.5 тэрбум төгрөг зарцуулагдахаар байна.

Ховд аймгийн Үенч сумыг дотоодоос эрчим хүчээр хангах тухай танилцуулгыг Засгийн газрын хуралдаанд танилцуулж, Засгийн газрын 2016 оны 180 дугаар тогтоолоор түлхүүр гардуулах гэрээгээр өөрийн хөрөнгөөр санхүүжүүлэх нөхцөлтэйгээр хэрэгжүүлэхээр шийдвэрлэсэн.

Төслийн гүйцэтгэгчийг сонгон шалгаруулах үнэлгээний хороог Төрийн нарийн бичгийн даргын тушаалаар байгуулж, 2017 оны 04 дүгээр сарын 12-ны өдөр нээлттэй тендер зарласан.

Хөвсгөл нуурын баруун эргийн аялал жуулчлалын бүсийг төвлөрсөн эрчим хүчний системд холбох талаар:

Монгол Улсын Засгийн газрын 2016-2020 оны үйл ажиллагааны мөрийн хөтөлбөрт "...Аялал жуулчлалын өрсөлдөх чадварыг бүс нутгийн хэмжээнд дээшлүүлж, эрх зүйн таатай орчинг бүрдүүлж, эдийн засгийн үр өгөөжийг нэмэгдүүлэх..." зорилтыг тавьж, аялал жуулчлалыг хөгжүүлэх эрх зүйн орчинг бүрдүүлэх, олон улсын аялал жуулчлалын сүлжээнд нэгдэх, бүтээгдэхүүн, дэд бүтцийг хөгжүүлэх, үйлчилгээний чанарыг сайжруулах цогц бодлого хэрэгжүүлж, "Хөвсгөл нуур"-ын байгалийн үзэсгэлэнт, өвөрмөц тогтоц бүхий газар нутгийг түшиглэсэн түүхэн болон төрөлжсөн аялал жуулчлалын төв, цогцолборыг төр, хувийн хэвшлийн түншлэл, гадаадын хөрөнгө оруулалтаар байгуулахыг бодлогоор дэмжинэ гэсний дагуу Хөвсгөл нуурын баруун эрэгт байрлах, одоо үйл ажиллагаа явуулж буй 200 орчим хэрэглэгчийг цахилгаан эрчим хүчээр хангахаар төлөвлөн холбогдох тооцоо судалгааг хийсэн.

Мөн Монгол Улсын Ерөнхий сайд Ж.Эрдэнэбатыг Хөвсгөл аймагт ажиллах үед ард иргэд, орон нутгийн удирдлагуудаас аялал жуулчлалын бүс нутгийн дэд бүтцийн хангамжийг сайжруулах, нуурын эргэн тойрны экологийн тэнцвэрт байдлыг хадгалах, хөрсний бохирдол үүсэхээс хамгаалах зорилгоор шинэ технологийн цэвэрлэх байгууламж барихаар төлөвлөж буйтай холбогдуулан нуурын баруун эргийн жуулчны баазууд, шинэ цэвэрлэх байгууламжийг цахилгаан эрчим хүчинд холбуулах хүсэлтийг гаргасан.

Хөвсгөл нуурын аялал жуулчлалын бүсэд жилдээ 60 гаруй мянган жуулчид ирж амарч аялдаг бөгөөд нуурын баруун эргээр 80 гаруй жуулчны бааз, гэр буудал, отог ажиллаж байна. Дээрхи жуулчны баазууд нь улирлын чанартай ажилладаг бөгөөд одоогоор дизель хөдөлгүүрүүд ашиглан түр эрчим хүчээр хангаж байна. Улаанбаатар-Мөрөнгийн чиглэлийн хатуу хучилттай автозам ашиглалтад орсноос хойш Хөвсгөл нуурыг зорьсон жуулчдын тоо нэмэгдэж байгаа төдийгүй өвлийн улиралд ч аялах боломжтой болсон байна.

Эрчим хүчний яамны зүгээс өнгөрсөн хугацаанд Хатгалаас-Хар усны рашаан хүртэлх хэрэглэгчийг цахилгаан эрчим хүчээр хангахаар төлөвлөн орон нутгийн холбогдох байгууллагуудаас мэдээллийг аван цахилгаан эрчим хүчний хэрэглээний тооцоог хийж, эрчим хүчээр хангах зураг, төсвийг хийлгэн хүлээн авч, шаардлагатай хөрөнгө оруулалтын тооцоог гаргалаа.

Ийнхүү нуурын баруун эргийн хэрэглэгчдийг төвлөрсөн эрчим хүчээр хангаснаар дотоод, гадаадын жуулчдын ая тухтай аялж амрах нөхцөл бүрдэж, одоо ашиглаж буй өртөг өндөртэй, үр ашиггүй дизель хөдөлгүүрүүдийг ажиллуулахгүй болж, нэгдсэн цэвэрлэх байгууламж баригдах нөхцөл бүрдэх юм.

Иймд хөрөнгө санхүүгийн боломжийг харгалзан эхний ээлжинд Хатгал тосгоноос Тойлогт нуур хүртэлх 40 км цахилгаан дамжуулах агаарын шугам, дэд станцыг 1.6 тэрбум төгрөгөөр хийхээр төлөвлөж байна. Энэхүү ажилд шаардагдах хөрөнгийн эх үүсвэрийг “Эрдэнэт Булганы цахилгаан түгээх сүлжээ” ТӨХК-ийн их засвар, техник зохион байгуулалтын арга хэмжээнд нэмэлт өөрчлөлт оруулж хийхээр зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч байна.

Өнөөдрийн байдлаар тус шугамын барилга угсралтын ажил 90 хувьтай явж байгаа бөгөөд 2017 оны 6 дугаар сарын 10-ны өдрийн дотор ашиглалтад оруулахаар ажиллаж байна.

Улаанбаатар хотын гэр хорооллын гэрэл цахилгаангүй айл өрхийг цахилгаан эрчим хүчээр хангах, хүчдлийн уналттай айл өрхийн цахилгаан хангамжийг сайжруулах талаар:

Хөдөө орон нутгаас Улаанбаатар хот руу шилжилт хөдөлгөөн жил бүр нэмэгдэхийн хэрээр нийслэлийн гэр хорооллын айл өрхийн тоо жилээс жилд нэмэгдэж, шинэ суурьшлын бүсүүд бий болж байгаатай холбогдуулан улсын төсвийн хөрөнгө оруулалтаад нийслэлийн гэр хорооллын гэрэл цахилгаангүй айл өрхүүдийг эрчим хүчээр хангах, хүчдлийн уналттай хэсгүүдийн цахилгаан хангамжийг найдваржуулах ажлуудыг шат дараатай хийж байна.

Монгол Улсын 2017 оны төсвийн тухай хуулиар эрчим хүчний салбарт 32.4 тэрбум төгрөгийг хөрөнгө оруулалтад зарцуулахаар баталснаас гэр хорооллын айл өрхийн цахилгаан хангамжид 7.35 тэрбум төгрөг зарцуулагдаж байна. Энэхүү төслийн хүрээнд 2017-2018 онд нийт 6 дүүргийн 6000 гаруй айл өрхийг эрчим хүчээр хангана.

ГУРАВ. ЭРЧИМ ХҮЧНИЙ САЛБАРЫН ГАДААД ХАМТЫН АЖИЛЛАГАА:

Манай орны эрчим хүчний салбарын хөгжлийн чиг хандлагыг дэлхийн улс орнуудын эрчим хүчний хөгжил болон бүс нутаг, хөрш орнуудын эрчим хүчний хөгжилтэй уялдуулж цаашдаа тодорхойлох нь чухал болж байна.

Дэлхийн хэмжээнд нийт эрчим хүчний хэрэглээний 31 хувийг газрын тос, 29 хувийг нүүрс, мөн 21 хувийг байгалийн хий, 5 хувийг цөмийн эрчим хүч, усан станцуудыг оруулаад 4 хувийг сэргээгдэх эрчим хүч, 10 хувийг уламжлалт түлээ түлш болон хог хаягдал эзэлж байна.

Анхдагч эрчим хүчний хангамжийн 38 хувийг цахилгаан, дулааны эрчим хүч үйлдвэрлэхэд ашиглагдаас цахилгаан үйлдвэрлэлийн 41 хувийг нүүрсний станц, 21 хувийг байгалийн хийн станц, 16 хувийг усан цахилгаан станц, 10 хувийг атомын цахилгаан станц, 13 хувийг бусад төрлийн энергийн эх үүсвэрээр үйлдвэрлэж байна.

Олон улсын судалгаагаар дэлхийн анхдагч эрчим хүчний хэрэглээ 2040 гэхэд өнөөгийн төвшнөөс 1.3 дахин өсөх төлөвтэй байгаа бөгөөд үүнд Хятад, Энэтхэг улсууд, Африк тив болон Төв, Зүүн өмнөд Азийн хөгжиж буй орнууд голлох нөлөө үзүүлж байна.

Япон улсын Эрчим хүчний эдийн засгийн хүрээлэнгийн 2016 оны тайланд Ази тивийн анхдагч эрчим хүчний хэрэглээ 2040 оны төвшинд 1.6 дахин өсөхөөр гарсан бөгөөд Зүүн хойд Азийн бүс нутаг дэлхийн анхдагч эрчим хүчний нийт хэрэглээний 1/5, ОХУ болон БНХАУ-ыг бүтнээр нь тус бүс нутагт оруулж тооцоход дэлхийн нийт эрчим хүчний 1/3-г тус бүсийн улс орнууд хэрэглэх төлөв ажиглагдаж байна.

Зүүн хойд Азид дэлхийд эрчим хүчний хэрэглээгээр тэргүүлэгч Хятад, Япон, Солонгос зэрэг хөгжингүй орнууд болон анхдагч эрчим хүчний нөөц ихтэй Орос, Монгол улсууд зэрэгцэн оршиж байна. Азийн Хөгжлийн Банкны хийсэн тооцоогоор ирэх 20 жилд цахилгаан эрчим хүчний хэрэглээ Хятадад 1.8 дахин, Японд 1.1 дахин, Солонгост 1.2 дахин өсөх тооцоо гарсан байна. Газар зүйн ойр байршил, нөөц боломжид тулгуурлан харахад тус бүсэд нүүрс газрын тос зэрэг анхдагч эрчим хүчний худалдаа, хил дамнасан эрчим хүчний дэд бүтцийн хэлхээ холбоог хөгжүүлэх өргөн боломжтой бөгөөд сүүлийн жилүүдэд энэ талаар олон улсын хамтын ажиллагааны санал санаачилгууд идэвхжиж байна.

Монгол орны нүүрсний орд газруудыг түшиглэсэн цахилгаан эрчим хүчний экспортын төслүүд нь БНХАУ-ын дэлхийн эрчим хүчний нэгдсэн сүлжээ байгуулах санаачлагын эхний үе шат болох загвар төслүүдийн нэг байх боломжтой гэж бид харж байна.

Манай говийн бүсийн нар салхины асар их нөөцөд тулгуурлан Зүүн Хойд Азийн орнуудад цэвэр эрчим хүч нийлүүлэх Азийн Супер Сүлжээ Гобитек олон улсын

санаачилга идэвхтэй яригдаж байгаа нь цаашдын том зорилтын эхлэл гэж үзээд байна. Мөн Азийн хөгжлийн банкны техникийн туслалцаагаар Азийн супер сүлжээ байгуулах судалгааны ажил энэ оны 5 сараас эхлүүлсэн.

Бүс нутгийн хамтын ажиллагааны механизмыг боловсронгуй болгох, хамтарсан төсөл хэрэгжүүлэх талаар хөрш болон бүс нутгийн орнуудтай хамтран ажиллах хүрээнд “Эрчим хүчний салбарт ОХУ, БНХАУ-тай хамтран ажиллах хэлэлцээр”-т гарын үсэг зурах, “Шивээ-Овоогийн нүүрсний орд газрыг түшиглэн том чадлын цахилгаан станц барих төсөл”-ийг хэрэгжүүлэх хүрээнд хамтран ажиллах гэрээ байгуулахаар төлөвлөн ажлаа эхлүүлээд байна.

НҮБ-ын Ази, номхон далайн эдийн засгийн хамтын ажиллагааны дор явагддаг Зүүн хойд Азийн орнуудын эрчим хүчний хамтын ажиллагаа, Олон улсын эрчим хүчний Хартийн хүрээн дэх бүс нутгийн хамтын ажиллагаа болон БНХАУ-ын бүх дэлхийн цэвэр эрчим хүчний нэгдсэн сүлжээ байгуулах санаачилгын хүрээнд болж буй олон улсын хамтын ажиллагааны механизмуудад идэвхтэй оролцон өөрийн орны байр суурийг илэрхийлэн Азийн Супер Сүлжээ байгуулах Гобитек санаачилгаа танилцуулан Төрөөс эрчим хүчний талаар баримтлах бодлогын нэг чухал хэсэг болох бүс нутгийн хамтын ажиллагааны хүрээнд идэвхтэй хамтран ажиллалаа.

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗАР